

of schrijvers, artiesten, filosofen, kortom intellectuelen op een gegeven moment „hun pen dienen neer te leggen” omdat er „iets hogers”, zoals Gide zei, van hen wordt verwacht. Om op te treden als een soort bemiddelaar tussen „het geloof in zekere waarden” en de samenleving. Als predikanten, als „priesters”, schrijft BHL, die in Frankrijk genoeg aan initialen heeft. Vervolgens gaat hij na, waarom die tussenpersonen het hebben afgelegd. Waarom hun soort zozeer is uitgedoofd dat naar hun stem ook tijdens de Golfoorlog niet of nauwelijks werd geluisterd. De Avonturen van de Vrijheid zijn een opsomming miskleunen en verkeerde keuzen. Als een Verraad der Klerken, zoals Julien Benda al in 1927 schreef. Op de vraag hoe het verder moet met de in discredit geraakte intelligentsia geeft ook het boek geen antwoord.

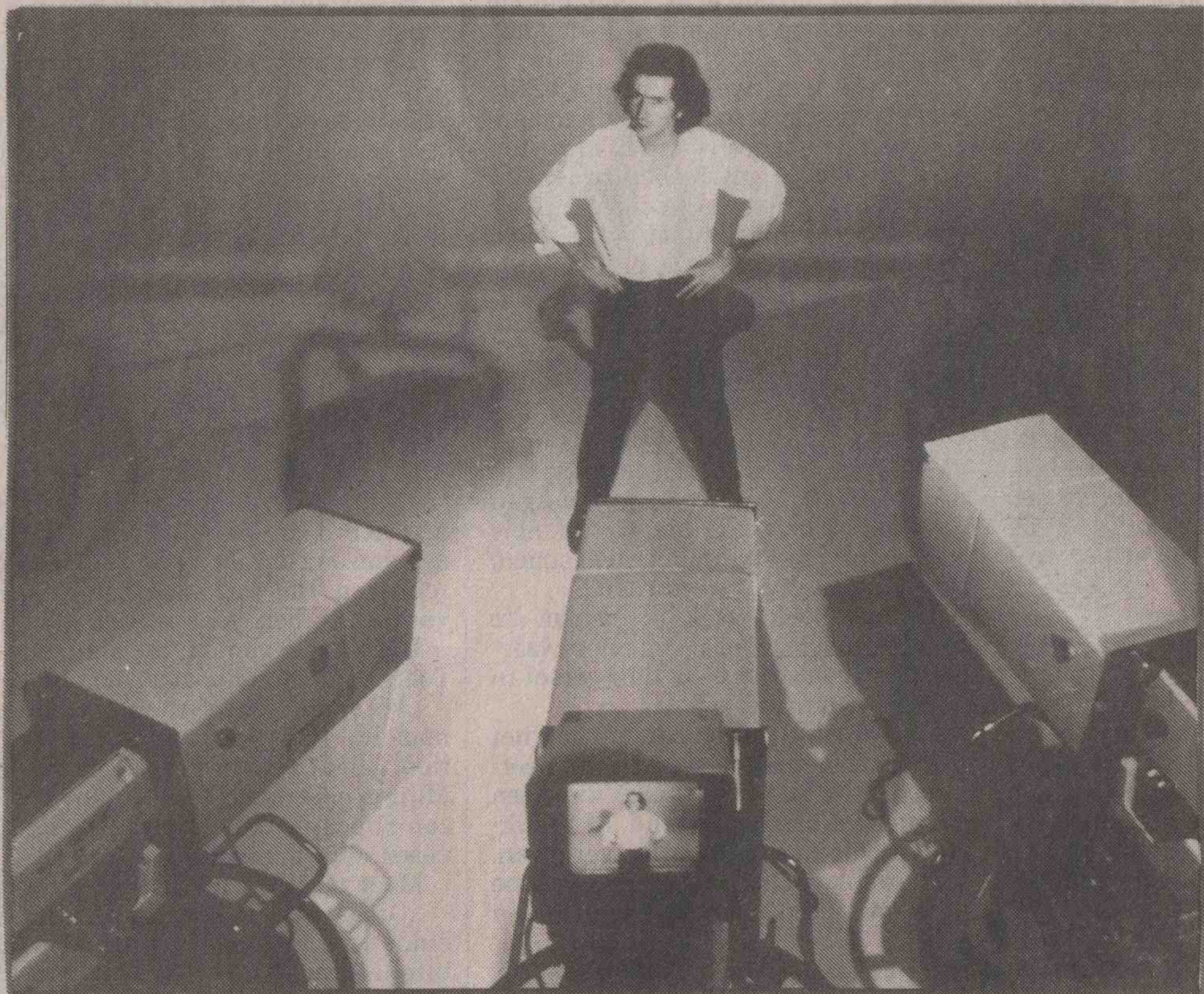
Reden genoeg om BHL op te zoeken. Hij die onnoemelijk vaak zijn pen heeft neergelegd en nu in één klap „het heldenepos, de grafrede en de overlidensakte” van het intellectuelendom presenteert. Om overigens meteen te verklaren dat het genre onmisbaar is maar als een nieuw soort „van het derde type” op aarde zou moeten wederkeren.

BHL ontvangt in de wat stoffige burelen van de eerbare uitgeverij Grasset in de rue des Saints-Pères. Rive Gauche optima forma. Tegenover het beroemde instituut van politieke wetenschappen. De gangen zijn lang en smal. Ik word veel met „monsieur” aangesproken en dat doet onwillekeurig denken aan toneelstukken uit de 18e eeuw. Komt u meneer, gaat u zitten meneer, ik kom zo bij u monsieur. In het Frans is de s scherp en dat schept afstand.

Zijn kamer is klein en biedt uitzicht op een zinken dak, een gescheurde muur en een roestig dakraam. Parijs, linker oever toujours. Het decor heeft de intellectuelen overleefd. Hij is lang, slank, vrouwen vinden hem mooi. Hij heeft golvend donker haar en een donkere blik. Hij oogt romantisch. Hij kleedt zich sober maar met smaak. Zijn overhemd is wit zoals gebruikelijk en staat open zoals altijd. Lachen doet hij weinig. Hij is een man van de wereld maar situeert Nederland in Scandinavië en zijn wereld is toch vooral de Rive Gauche.

Na enig antichambren kan de band gestart worden. Het voorhoofd plooit zich, de lippen worden strak, in Frankrijk noemen we zo iets niet een interview maar een onderhoud.

Mijn openingszet is een grapje dat niet hele-

Bernard-Henry Lévy

FOTO YVES GELLIE

maal begrepen wordt. „De intellectueel, een priester”, zegt u. Dan moet je dus voor ze uitkijken want zijn priesters niet degenen die opium onder het volk verspreiden?

Na een lichte aarzeling: „Ik heb priesters nooit beschouwd als de voornaamste vijand van het denken en de vrije geest. Voor mij zijn ze niet allemaal ayatollah's. Als ik een intellectueel als priester omschrijf bedoel ik dat dan ook niet negatief. Het is een manier om het ontstaan van de intellectueel in herinnering te brengen. Aan het einde van de negentiende eeuw is hij het die in de plaats komt van de priester...”

Niet de psychoanalist?

„Nee, die komt meer in de plaats van de biechtvader. De functie van bemiddelaar tussen het heidense en het heilige, tussen hemel en aarde, tussen de samenleving en het hogere

heeft de intellectueel zich bij het ontstaan van het genre toegeëigend.”

Met welk recht, zou je kunnen zeggen?

„Dat recht hebben ze zichzelf toegekend. Vandaar waarschijnlijk hun vergissingen en de verbijstering van de toeschouwers. De intellectuelen hadden een enorm prestige. Ze beschikten over een mandaat dat niemand ze gegeven had. Eind vorige eeuw was er een leegte en die hebben zij opgevuld. In een soort Blitzkrieg tijdens de affaire Dreyfus. In een paar weken tijd was het gebeurd. Ze namen de vesting in die de geestelijkheid had verlaten en daarmee legden ze voor vele tientallen jaren hun eigen legitimiteit vast.”